

عنایت‌الله بیگلربیگی
دانشکده داروسازی تبریز

جایزه نوبل و

کامرکریباید رهبرین اسلام برورند

دروصیت‌نامه خود ذکر کرد که این جوایز به شایسته‌ترین افراد، چه سوئدی و چه غیر سوئدی داده شود. نوبل که اینک شهرت بین‌المللی دارد در زمان حیات خود شخص بسیار متواضعی بود و کمتر کسی او را میشناخت.

نوبل مخترع دینامیت و مواد منفجره بود و آنرا ابتدا، هم برای مصارف صلحجویانه و هم برای مصرف جنگی ساخته بود ولی وی از جنگ متنفر بود و آرزوی برقراری صلح در سراسر جهان را داشت.

نوبل يك مخترع با نبوغ و فهمیده و هم تاجر باهوشی بود که میدانست چگونه از اختراعات خود نفع مادی ببرد.

«آلفرد برنارد نوبل» در سال ۱۸۸۳ در ایالت «سکونه» از بخشی بنام «بنلو» متولد گردید. پس از شکستی که «اما نوتل» در «استکهلم» خورد به «سنت پترزبورگ» رفت و در آنجا يك

کسانی که با مطبوعات سروکار دارند با کلمه «جایزه نوبل» آشنا هستند و میدانند که جایزه نوبل هر سال یکبار به گروهی که در موضوعات علمی از قبیل: فیزیک، شیمی، یادشده ادبیات و نویسندگی مقام بزرگی را بدست می‌آورند یا در راه وحدت فکری و صلح جهانی گامهای موثری برمیدارند و طرحهای ابتکاری نشان می‌دهند، تعلق می‌گیرد و از این رهگذر، دیگر دانشمندان و هنرمندان و رجال منفکرو مصلح تشویق میشوند که راه آنان را تعقیب کنند و در تحقیقات علمی و یا اجتماعی نتایج چشمگیری در هر سال ارائه دهند.

اجازه می‌خواهم پیش از آنکه هدف خود را از طرح این بحث بیان کنم، تاریخچه و هدف جایزه نوبل را بطور فشرده مطرح نمایم:

زندگی نوبل:

«آلفرد نوبل» معروفترین سوئدی در جهان می‌باشد و با وجودیکه به کشورش بسیار علاقه‌مند بود

وظیفه بین دو عضو ایالات متحده سوئد و نروژ که در آن زمان بصورت يك کشور بودند واگذار شده است سرانجام اجرای وصیتنامه بهعهده وطن او محول شد و بنیاد نروژی نوبل نیز در دهم آوریل ۱۹۰۵ بوجود آمد. هیئت‌هایی که تحت اساننامه بنیاد نوبل فعالیت میکنند عبارتند از: چهار هیئت مخصوص اعطاء جایزه یعنی آکادمی سلطنتی علوم (برای فیزیک و شیمی) موسسه طبی سلطنتی «کارولین» (برای فیزیولوژی یا طب) آکادمی سلطنتی سوئد (برای ادبیات) و کمیته نروژی نوبل وابسته پارلمان نروژ (برای جایزه صلح) ضمناً پنج کمیته نوبل هم وجود دارد که هر يك برای توزیع یکی از جوایز فوق‌الذکر فعالیت می‌کنند (منجمله کمیته نروژی نوبل برای جایزه صلح) به‌علاوه چهار انستیتویا مؤسسه نوبل هم وجود دارد که هر يك برای هر يك از چهار جوایز فوق‌الذکر فعالیت می‌کنند بنیاد نوبل هم که فعالیت مخصوص بخود دارد و هیئت متولیان و هیئت مدیره هم باین فهرست اضافه میشود. مؤسسه اعطاء جوایز هر يك مخصوص يك جایزه هستند بجز آکادمی علوم که در اعطاء دو جایزه دخالت دارد. بنابراین، چهار مؤسسه برای توزیع پنج جایزه وجود دارد. این هیئت‌ها هر ساله درباره برندگان جوایز تصمیم میگیرند. نامزدی کاندیدها میبایستی تا قبل از اول فوریه هر سال به هیئت برسد و شخص یا مؤسسه‌ای که کسی را نامزد مینماید میبایستی صلاحیت دارو واجد بعضی شرائط باشد.

کمیته‌های پنجگانه نوبل هر يك سه تا پنج عضو دارد که توسط هیئت مربوط تعیین میشوند (در مورد جایزه صلح، اعضاء کمیته توسط پارلمان نروژ تعیین می‌گردند) هر يك از کمیته‌ها ممکنست از متخصصین

کارگاه مهندسی تاسیس نمود.

شهرت نوبل بخاطر اختراع دینامیت سبب شده است که اغلب مردم جهان فکر کنند که این آدم ایده‌آلیست قرن نوزدهم علاقه‌مند بود که سلاحهای جنگی بسازد درحالیکه واقعا بیش از نود درصد از اختراعات او در رشته مواد منفجره صرفا برای منظورهای غیر جنگی و ساختمانی منظور شده بود.

وصیتنامه نوبل:

نوبل در سال ۱۸۹۶ یعنی چهار سال مانده به قرن بیستم رخت از این جهان پر آشوب بریست.

در تاریخ ۲۷ نوامبر ۱۸۹۵ یعنی یکسال قبل از مرگش وصیتنامه معروف خود را امضاء نمود. این وصیتنامه میبایستی نقشه‌های وی را مربوط به پادشاه زحمتش یعنی همان افکاری که بیشتر زندگی خود را به او مشغول کرده بود عملی سازد.

نوبل فرد نوع پسر و پسر دوست و سخاوتمندی بود و همیشه میگفت سیر کردن شکم‌های زندگان را بر مزایا با شکوه ترجیح میدهم، نوبل در وصیتنامه خود شرط نمود که بیش از ۳۱ میلیون کرون سوئد (که معادل ۳۱/۵ میلیون دلار امروزی باشد) ثروت وی بایستی بصورت وجه درآید و بصورت سرمایه بکار رود و درآمد این سرمایه‌ها هر ساله بصورت جوایزی میان آنهایی که در سال قبل منشاء بزرگترین سود بشر بوده‌اند، تقسیم گردد. در خاتمه وصیتنامه خاطر نشان ساخته است که جوایز به شایسته ترین افراد چه اهل کشورهای «اسکاندیناوی» چه اهل سایر کشورها داده شود. او امر توزیع جوایز را به سه مؤسسه سوئدی و یک کمیته مخصوص که توسط پارلمان نروژ تعیین میشود واگذار کرده است. این

چون مقامات سوئدی یا نروژی بهیچوجه دخالت و یا نفوذی در تصمیم کمیته‌های جوائز نوبل ندارند حمایت آنان از يك كانديد (چه ديپلماتيك باشد) مثلاً برای جایزه صلح و چه برای رشته دیگری) بیهوده است. در اول «فوریه» هر سال کمیته‌ها در پشت درهای بسته مشغول مطالعه دقیقی می‌شوند و تا پایان کار کمیته‌ها جریسان و نتایج و فعالیت و تصمیمات خود را تا تصمیم نهائی خود مسکوت می‌گذارند و در پایان کار، خود بطور مختصر علت و حقانیت انتخاب خود را اعلام میدارند مگر در مورد برنده صلح (۱)

جایزه نوبل چگونه تقسیم می‌شود؟

درآمد سالیانه این پول و سرمایه نوبل، به پنج قسمت مساوی تقسیم می‌گردد:

يك قسمت از این درآمد، به اشخاصی که صاحب اختراع علمی «درفیزیک» باشند تعلق می‌گیرد. و يك قسمت دیگر از این سود نصیب افرادی می‌شود که در علم «شیمی» به کشف و اختراع نائل شده‌اند و قسمت سوم از این درآمد به اشخاصی که در پزشکی و علم طب موفقیت‌های تازه و مفید علمی بدست آورده‌اند، تعلق می‌گیرد و قسمت چهارم از این منفعت را بعنوان جایزه اشخاصی می‌برند که در رشته ادبیات و نویسندگی مقام بزرگی را دارا شده‌اند و— خلاصه قسمت پنجم از این سود به اشخاصی که نماینده صلح در جهان بوده‌بانی وحدت فکری و پدید آورنده صلح اجتماعی باشند تعلق می‌گیرد. جایزه نوبل در مراکز مختلف بشرح زیر بخش و

برای شرکت در مذاکرات دعوت نماید. اعضا و متخصصین دعوتی میتوانند از میان افراد خارج از کمیته صرف نظر از ملیت آن‌ها انتخاب گردند.

وظایف کمیته‌ها، مقدماتی و مشورتی میباشد و بنظریات آن‌ها، مؤسسات توزیع کننده جوایز توصیه و ابلاغ میشود.

مؤسسات نوبل برای کمک به هیئت‌های تعیین کننده جوایز میباشد و آن‌ها را در انجام تحقیقات لازم‌یاری مینماید. برای امر فیزیک و شیمی و طب تاسیسات تحقیقاتی پر ارزشی بوجود آورده‌اند و برای امر ادبیات و صلح نیز کتابخانه‌های بزرگی برای استفاده اعضاء کمیته‌های مربوط بوجود آورده‌اند بنیاد نوبل بصورت هیئت‌مدیره میباشد و وظیفه اصلی آن اداره سرمایه‌ها و اموال بنیاد میباشد متولیان بنیاد، توسط اعطاء کنندگان جوایز انتخاب میشوند.

هر کس شخصاً خود را نامزد جایزه نوبل نماید درخواستش بدون مطالعه میماند کسانیکه میتوانند معرف نامزدان جوایز نوبل باشند عبارتند از برندگان سابق جوایز نوبل (در رشته مخصوص بخود) پروفیسورهای برجسته دانشگاه‌ها و آنهاستیکه توسط اعطاء کنندگان جوایز انتخاب میشوند در رئیس بنگاه نشریاتی که اثر کانیدها را چاپ نموده (در مورد ادبیات) اعضاء تازه‌ای از سازمانهای پارلمانی ملی حقوقی بین‌المللی (برای جایزه صلح) اعضاء پارلمان‌ها و کابینه‌ها (برای صلح).

فقط افرادی که وابسته به این دستگاه‌ها میباشند صلاحیت کانیدها نمودن دارند نه خود دستگاه، البته اگر چندین عضو صلاحیت دار مؤسسات مزبور جداگانه یا مشترکاً کسی را نامزد کنند اشکالی ندارد.

توزیع میگردد :

۱- برای کشفیات در رشته فیزیک و شیمی بوسیله یک مؤسسه صورت می گیرد.

۲- اشخاصی که واجد شرایط اخذ جایزه نوبل در رشته های علم طب باشند، جایزه خود را از مؤسسه ای دریافت می دارند.

۳- بخش و توزیع جایزه نوبل در رشته ادبیات بوسیله مؤسسه ای صورت میگیرد.

۴- بالاخره توزیع جایزه نوبل به اشخاصی که پدید آورنده صلح اجتماعی باشند بوسیله یک گروه پنج نفری متخصص تعیین و سپس به شخص واجد شرایط جایزه پرداخت میگردد.

شایعات مختلف درباره چگونگی اخذ جایزه نوبل موجود است مثلاً بعضی ها میگویند که به اشخاصی که واجد شرایط اخذ جایزه نوبل باشند یک مدال طلا، یک دیپلم اکتشافی و بعلاوه تا آخر عمرش سالیانه مبلغ ده هزار دلار پول نقد داده می شود. ولی این شایعات زیاد به حقیقت نزدیک نیست اما حقیقت موضوع این است که به افرادی که لایق اخذ جایزه نوبل باشند یک مدال طلا، یک دیپلم اظهار تشکر و بعلاوه در حدود ۸۰ هزار دلار پول نقد داده میشود. لازم بگفتن نیست که افرادی که شانس موفقیت در اخذ جایزه نوبل را بدست آورده اند، معمولاً بایستی در « کمیته نوبلی » درنروژ حاضر شده سخن رانی نمایند، و جایزه خود را دریافت دارند این سخن رانی دو جنبه خواهد داشت.

۱- یا درباره کشف و اختراعی که نموده اند توضیح بیشتری میدهند.

۲- و یا آنکه فقط با اظهار تشکر از هیئت « کمیته

نوبلی » به این کنفرانس و دعوت خاتمه میدهند.

* * *

این مقاله ، فشرده ای از اهداف و تاریخچه موسسه ی خیریه جایزه ی نوبل است که به طور اختصار از نظر گذراندیم اکنون با کسب اجازه از خوانندگان گرامی طرحی را ارائه می دهیم :

آئین مقدس اسلام، آئین علم و دانش، آئین تحقیق و بررسی و آئین صلح و صفا است و در این راه مدارک به قدری فراوان است که مقاله ای مانگنجایش بسک هزارم آنرا ندارد.

آیا شایسته ی این آئین و رهبران روشن بینش، این نیست که طرحی بسان جائزه ی نوبل بلکه در بسک دائره وسیع تر بریزند و از طریق تشویق و تقدیر، دانشمندان جهان اسلام را علاوه بر تحقیقات علمی و صنعتی و هنری، در موضوعات مختلف اسلامی که صدها مسأله آن نیاز به تحقیقات پی گیری دارد پرورش دهند و ارزنده انجام دهند و از این طریق هر سال از مغانهای گرانبها و پر قیمتی به جامعه ی اسلامی تحویل دهند .

جای بحث و گفتگو نیست که در میان مسأله اسلامی و بالاخص موضوعات اجتماعی و اقتصادی . . . نقاط قابل بحث و پژوهش فراوانی وجود دارد که نسل جوان با علاقه مندی کامل خواهان آشنائی به نظریه ی اسلام پیرامون آنها است و نیل به چنین آرمان بزرگ در گرو فعالیت های دسته جمعی دانشمندان است که بتواند در اثر اصطکاک افکار و همفکر یهای کامل به این آرمان مقدس جامه عمل پوشانند

به امید روزی که دانشمندان گام موثر در این راه بردارند .